

Ilam University

Iranian Association
of Constitutional Law

Comparative Analysis of Prevention of Common Crimes of Children and Adolescents in Islamic Countries

Saman Abdolahi¹

1. Assistant Prof., Department of Law, Naragh Branch, Islamic Azad University, Naragh, Iran.

E-mail: samanabdollahi@iau.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received 14 Oct 2024

Received in revised form 25

Nov 2024

Accepted 25 Dec 2024

Available online 29 Dec 2024

Keywords:

Common crimes,
children and adolescents,
Islamic countries,
preventive strategies.

ABSTRACT

Crime prevention, especially crimes common among children and adolescents, is one of the most important concerns of various countries around the world, and this prevention is also one of the important challenges of Islamic countries. Accordingly, the aim of this study is to conduct a comparative analysis of the prevention of crimes common among children and adolescents in Islamic countries. The research method is descriptive-analytic. The statistical population is Islamic countries and the statistical sample includes Jordan, Egypt, the United Arab Emirates, Malaysia, and Saudi Arabia, which were selected and studied as sample countries. Data collection was done through documents and data analysis was done through content analysis and comparative analysis. By analyzing the content of valid research documents in five selected countries, 17 important strategies were identified for the prevention of common crimes among children and adolescents. In terms of the number of strategies used, Malaysia was in first place with eight strategies, Saudi Arabia was in second place with six strategies, the United Arab Emirates was in third place with five strategies, Egypt was in fourth place with three strategies, and Jordan was in fifth place with two strategies. Among the strategies identified in the content analysis of valid research documents, the environmental design strategy was the most widely used strategy in the selected Islamic countries. Except for Egypt, which did not directly use this strategy to prevent children's crimes, all the countries studied have applied this strategy in preventing children's crimes in their programs and policies. After this important strategy; social control, the use of machine learning, and the arrest and punishment of criminals are the most common strategies in Islamic countries that have been considered.

Cite this article: Abdolahi, Saman. (2024). Comparative Analysis of Prevention of Common Crimes of Children and Adolescents in Islamic Countries. *Comparative Studies on Islamic Countries Law*, 2 (4), 95- 117. <http://doi.org/10.22034/lcs.2024.2045738.1057>

© The Author(s).

DOI: <http://doi.org/10.22034/lcs.2024.2045738.1057>

Publisher: Ilam University.

Ilam University

Iranian Association
of Constitutional Law

تحلیل مقایسه‌ای پیشگیری از جرائم شایع اطفال و نوجوانان در کشورهای اسلامی

سامان عبدالهی^۱

۱. استادیار گروه حقوق، واحد نراق، دانشگاه آزاد اسلامی، نراق، ایران. رایانامه: samanabdollahi@iau.ac.ir

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۷/۲۳

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۹/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۰۵

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۰۹

کلیدواژه‌ها:

پیشگیری از جرم،

اطفال و نوجوانان،

کشورهای اسلامی،

راهبردهای پیشگیرانه.

پیشگیری از جرائم، به‌ویژه جرائم شایع در اطفال و نوجوانان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های کشورهای مختلف در سراسر جهان بوده و همزمان یکی از چالش‌های مهم کشورهای اسلامی نیز به حساب می‌آید. بر همین اساس هدف این پژوهش تحلیل مقایسه‌ای پیشگیری از جرائم شایع اطفال و نوجوانان در کشورهای اسلامی است. روش پژوهش توصیفی تحلیلی است. جامعه آماری کشورهای اسلامی هستند و نمونه آماری شامل کشورهای اردن، مصر، امارات متحده عربی، مالزی و عربستان که به‌عنوان کشور منتخب و نمونه بررسی شده‌اند. گردآوری اطلاعات به‌صورت اسنادی و تحلیل اطلاعات به شیوه تحلیل محتوا و تحلیل مقایسه‌ای بوده است. با تحلیل محتوا اسناد معتبر پژوهشی در پنج کشور منتخب ۱۷ راهبرد مهم برای پیشگیری از جرائم شایع اطفال و نوجوانان شناسایی شد. از لحاظ به‌کارگیری تعداد راهبردها کشور مالزی با داشتن هشت راهبرد در جایگاه اول، عربستان سعودی با داشتن شش راهبرد در جایگاه دوم، امارات متحده عربی با داشتن پنج راهبرد در جایگاه سوم، مصر با داشتن سه راهبرد در جایگاه چهارم و اردن با داشتن دو راهبرد در جایگاه پنجم بوده است. از بین راهبردهای احصا شده در تحلیل محتوای اسناد معتبر پژوهشی راهبرد طراحی محیطی به‌عنوان پرکاربردترین راهبرد در کشورهای اسلامی منتخب مورد استفاده بوده است. به‌جز کشور مصر که مستقیماً از این راهبرد برای پیشگیری از جرائم اطفال استفاده نکرده است، همه کشورهای مورد بررسی این راهبرد را در پیشگیری از جرائم اطفال در برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های خود، اعمال کرده‌اند. بعدازاین راهبرد مهم؛ کنترل اجتماعی، استفاده از یادگیری ماشین و دستگیری و مجازات مجرمان معمول‌ترین راهبردها در کشورهای اسلامی هستند که موردتوجه قرار گرفته‌اند.

استناد: عبدالهی، سامان (۱۴۰۳). تحلیل مقایسه‌ای پیشگیری از جرائم شایع اطفال و نوجوانان در کشورهای اسلامی. *مطالعات تطبیقی حقوق کشورهای اسلامی*

اسلامی، ۲ (۴)، ۹۵-۱۱۷.

<http://doi.org/10.22034/lcs.2024.2045738.1057>

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه ایلام.

مقدمه

اطفال و نوجوانان در جوامع مهم‌ترین و حساس‌ترین قشر به لحاظ توجه و مراقبت هستند، بر همین اساس از جمله دغدغه‌های کلان در جوامع کنونی، گرایش اطفال و نوجوانان به بزهکاری و به تبع آن، کاهش سن بزهکاری می‌باشد. (عبدالهی، ۱۴۰۰: ۵۵) نخستین علائم حاکی از رفتارهای ضداجتماعی (جرم یا انحراف) میان سن پنج تا هفت سالگی بروز می‌کند. تا سن هجده سالگی این روند رو به افزایش است ولی، افزایش جرائم به معنای شدت یافتن آن‌ها نیست. (نجفی ابرندآبادی، ۱۴۰۲: ۹۷) از همین رو، رعایت حقوق کودک به دلیل ضعف جسمانی و روانی و عدم تکامل قوه شعور و تمیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است چراکه انسان آینده، در کودکی شکل می‌گیرد و هرآنچه که در کودکی تجربه شود در بزرگسالی فرد مؤثر و شکل دهنده شخصیت او می‌گردد. (حسینی و خسروی، ۱۴۰۲: ۷۹) پدیده مجرمانه مظهر ناامنی است که جامعه تلاش می‌کند آن را مهار کند، اما فرایند مهار و پیشگیری از جرم در جوامع با چالش‌های متعددی مواجه است. روند افزایشی جرائم در کشورهای درحال توسعه نشان می‌دهد که باید برای راهبردهای پیشگیرانه از جرائم تمام توان را به کار گرفت. (لیم، یانگ، مالک، جلی، آونگ و طاهیر، ۲۰۲۰: ۱)

بنابراین پیشگیری از جرائم در هر سطحی برای جوامع و دولت‌ها یک سیاست مهم تلقی می‌شود. با توجه به اهمیتی که اطفال و نوجوانان برای آینده جوامع دارند، باید راهبردهای مراقبت از آن‌ها در قالب برنامه‌هایی مدون در دستور کار مدیران و برنامه‌ریزان قرار گیرد. این سیاست در همه کشورهای جهان با درجه متفاوتی از اهمیت و حساسیت پیگیری می‌شود. چراکه اطفال و نوجوانان سرمایه‌های معنوی هر جامعه محسوب می‌شوند؛ که سلامت روح و جسم آن‌ها تضمین‌کننده سلامت جامعه در آینده خواهد بود. بنابراین مسائل آنان از جمله بزهکاری این گروه نیازمند اختصاص تدابیر ویژه و مجزا است (پاک‌سیرت، ۱۳۹۹: ۱۵۳). عمده جرائم شایع در اطفال و نوجوانان^۲ شامل؛ نزاع، زورگیری نسبت به اطفال کوچک‌تر، مزاحمت برای نوامیس، مصرف مواد مخدر و روان‌گردان، مصرف مشروبات الکلی، سرقت، انحرافات جنسی، جرائم رایانه‌ای و تخریب اموال عمومی است که در بیشتر کشورها با شدت و حدت مختلفی وجود دارند^۳. جرم و بزهکاری در دوران طفولیت و نوجوانی ریشه در یک سیستم پیچیده چندوجهی دارد که شامل عوامل متعددی مانند ویژگی‌های فردی، خانواده، مدرسه، همسالان و جامعه است. به‌طور کلی همه این ویژگی‌ها ریشه در بافت اجتماعی-فرهنگی آن جامعه دارند. (دارداس، سویز، عبدالحق، شاهرور، الخیاط و همکاران، ۲۰۲۲: ۱)

در حوزه اقتصادی^۴، فقر و گرسنگی همیشه به‌عنوان محرکی برای گرایش اطفال به سرقت عمل کرده است. در حوزه فرهنگی عدم هم‌نوایی با فرهنگ جمعی و مشارکت در خرده فرهنگ‌های منحرف باعث بروز جرائم شایع در اطفال و نوجوانان می‌شود. در حوزه اجتماعی جرم و سایر انواع رفتارهای انحرافی در هر سنی به‌عنوان معضلات اجتماعی جدی تلقی می‌شوند. این مسائل در همه کشورها وجود دارد، اما به‌ویژه در برخی کشورهای مسلمان، که اخیراً در مدت کوتاهی دستخوش تغییرات اجتماعی سریع شده‌اند، شیوع بیشتری دارد. شناسایی برنامه‌های پیشگیرانه

1- Lim, Yong, Malek, Jali, Awang, & Tahir

۲- جهت مطالعه بیشتر رجوع کنید به: نجفی توانا، علی، نابهنجاری و بزهکاری اطفال و نوجوانان، تهران، بنیاد حقوقی میزان، چاپ اول، ۱۳۹۸، صص ۵۶-۴۵.

۳- آمار جرائم شایع در این کشورها بر پایه استنادات علمی آنها به این جرائم شناسایی شده است.

4- Dardas, Sweis, Abdulhaq, Shahrou, Al-Khayat et al

۵- در خصوص اقتصاد به‌عنوان یکی از عوامل بزهکاری، گروهی از جرم‌شناسان تضاد طبقاتی و عدم توزیع عادلانه ثروت و دسته‌های فقر و درماندگی و تهیدستی و برخی تمایل به ثروتمند شدن و تجمل پرستی و همچنین گروهی بیکاری و قرض و نیز عده‌ای عدم قدرت توانایی لازم را برای برآوردن احتیاجات زندگی و بعضی نیز ترس از کسر شدن اموال و بالاخره عده‌ای حرص و طمع و گروهی بحران‌های اقتصادی، تورم، رشد و توسعه صنعت و نوسانات قیمت‌ها و نیز دسته‌های گرسنگی و قحطی را مبانی بزهکاری دانسته‌اند. (شامبیاتی، ۱۳۹۵: ۲۸۱)

مناسب با فرهنگ جامعه به‌ویژه در بین اطفال و نوجوانان و همچنین عواملی که می‌تواند به راه‌حل‌های مؤثر منجر شود، ضروری است. (العلی^۱، ۲۰۱۳: ۱)

از رایج‌ترین راهبردهای پیشگیرانه^۲ از جرائم شایع اطفال و نوجوانان وضع قوانین و مجازات‌ها برای کنترل جرائم است. قانون، جرم و مجازات صدها سال است که عناصر جدایی‌ناپذیر جامعه بشری بوده‌اند. علیرغم تفاوت‌های فرهنگی در سراسر جهان، همه جوامع دارای کلیات فرهنگی هستند که شامل رد اعمال مجرمانه است. (هاگان و دایگل^۳، ۲۰۲۰: ۵۹) بر همین اساس جوامع همواره با مسئله جرم و مبارزه با آن درگیر بوده‌اند. این مهم در اطفال و نوجوانان نیاز به مطالعه و بررسی جدی دارد. نتایج پژوهش‌های زیادی نشان داده که اطفال و نوجوانان بزهکار عدم تمایل و میزان بی‌علاقگی بالایی به مدرسه دارند. این در حالی است که مشارکت در مدرسه و پیوند با آموزش و به‌طور کلی عملکرد تحصیلی بالا به‌عنوان عوامل حمایتی برای کاهش بزهکاری و رفتار خشونت‌آمیز به‌طور خاص، برای کسانی که در معرض خطر چنین انحرافی هستند، عمل می‌کنند (لاماری-فیشر و باند^۴، ۲۰۲۱: ۲۸۱۹). علاوه بر این هر جامعه به‌گونه‌ای متفاوت درگیر فرایند پیشگیری از جرم و حمایت از اطفال و نوجوانان شده‌اند. در سراسر جهان اقدامات گسترده‌ای انجام شده و هنوز هم به انجام برخی اقدامات دیگر نیاز مبرم وجود دارد. از آنجایی که تحقیقات در مورد پیشگیری از جرم در کشورهای اسلامی بسیار کم است، این مطالعه به‌صراحت برخی کشورهای مسلمان را به‌عنوان کشورهای منتخب برای بررسی مورد مطالعه قرار داده است. بنابراین در این پژوهش کشورهای اردن، امارات، مصر، مالزی و عربستان به‌عنوان نمونه موردی بررسی و تحلیل مقایسه‌ای شده‌اند و درنهایت همه آن‌ها نیز با وضعیت کلی ایران مورد مقایسه قرار گرفته‌اند.

همان‌طور که مشخص است، دسترسی به آمار جرائم اطفال در بسیاری از کشورهای جهان به راحتی نیست، البته این امر در کشورهای توسعه یافته مستثنا است. در اغلب کشورهای اسلامی احتیاط بالایی در مورد آمار کلی جرائم وجود دارد. اما برخی موسسه‌های معتبر مانند نمبئو^۵ (Numbeo) هر ساله برخی شاخص‌های مهم جوامع مانند آمار جرائم را بررسی و تحلیل می‌شوند. با توجه به نبود آمار تخصصی جرائم اطفال و نوجوانان، استفاده از این شاخص‌ها که میانگین کل جوامع بوده، قابل‌اعتمادتر است. نمبئو یک پلتفرم جامع برای مشاهده، اشتراک‌گذاری و مقایسه اطلاعات در مورد سطوح و انواع جرم در سراسر جهان ارائه است که متغیرهایی مانند؛ احساس امنیت در شب و روز، نگرانی در مورد سرقت، نگرانی در مورد سرقت خودرو و لوازم آن، نگرانی در مورد حملات فیزیکی و خشونت، نگرانی در مورد توهین یا آزار و اذیت جسمی و کلامی، مصرف و فروش مواد مخدر، جرائم علیه اموال و جرائم خشونت‌آمیز در شهرها و کشورهای جهان مطالعه و بررسی کرده است و اطلاعات مربوطه را نشر و در اختیار پژوهشگران قرار می‌دهد. این جرائم به‌صورت میانگین در همه اقصای جامعه بررسی شده و شامل جرائم بزرگسالان و اطفال است. این جرائم

1- Al Ali

۲- پیشگیری از بزهکار، دو جهت‌گیری کلی را ملاحظه کرد: رویکرد موسع که «هر اقدامی» در زمینه مبارزه با بزهکاری، حتی پاسخهای کیفری (ضمانت اجرای کیفری) و جبران خسارت از بزه‌دیدگان را پیشگیرانه محسوب می‌کند. در رویکرد مضیق، پیشگیری عبارت است از شیوه‌هایی غیر قهرآمیز که دولت جهت مهار بزهکاری، از طریق حذف یا محدودسازی عوامل جرم‌زا و نیز از طریق مدیریت مناسب عوامل محیط فیزیکی و اجتماعی که فرصتهای مناسب ارتکاب جرم را فراهم می‌کند، به کار می‌گیرد. (ابراهیمی، ۱۳۸۸: ۳۷)

3- Hagan & Daigle

4- Lamari-Fisher & Bond

5- https://www.numbeo.com/crime/rankings_by_country.jsp

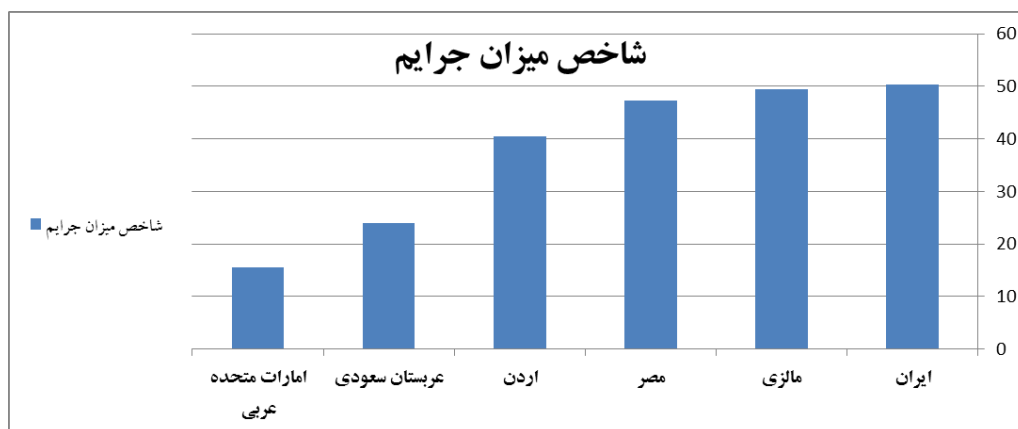
اغلب با جرائم شایع در کشورهای اسلامی مشابه بوده، اما فراوانی ارتکاب آن‌ها در همه کشورها بسیار متفاوت است. از لحاظ میزان جرائم و احساس امنیت این سایت در سال ۲۰۲۴ به حجم بالایی از اطلاعات، ۱۴۶ کشور جهان را مورد مطالعه قرار داده است. در جدول زیر داده‌های بررسی شده در کشورهای مورد مطالعه بررسی شده‌اند.

جدول ۱- رتبه‌بندی شاخص‌های میزان جرائم و احساس امنیت در کشورهای منتخب اسلامی

رتبه	کشور	شاخص جرم	احساس امنیت
۵۵	ایران	۵۰/۳	۴۹/۷
۵۸	مالزی	۴۹/۴	۵۰/۶
۶۵	مصر	۴۷/۳	۵۲/۷
۹۵	اردن	۴۰/۵	۵۹/۵
۱۳۳	عربستان سعودی	۲۳/۹	۷۶/۱
۱۴۵	امارات متحده عربی	۱۵/۶	۸۴/۴

Numbeo.com

در جدول فوق که داده‌های آن در سال ۲۰۲۴ گردآوری شده است، از بین ۱۴۶ کشور جهان شاخص ارتکاب همه جرائم مورد سنجش قرار گرفته است. از بین این کشورها آندروا با کمترین میزان جرم در رتبه اول و امارات متحده عربی در جایگاه دوم قرار دارد. برعکس شاخص‌های جرائم در این کشورها، متغیر احساس امنیت قرار دارد. بنابراین هرچه قدر نمره جرائم بالاتر باشد، احساس امنیت نمره رو به پایینی دارد و برعکس آن نیز صادق است. در بین کشورهای جهان آمار شاخص جرائم ونزوئلا در تبه اول قرار دارد. این در حالی است که در بین کشورهای مورد بررسی در این پژوهش نیز رتبه ایران از بین ۱۶۴ کشور جهان ۵۵ بوده است، بعد از ایران به ترتیب مالزی، مصر، اردن، عربستان سعودی و امارات در جایگاه‌های بعدی قرار دارند. همان‌طور که میزان رتبه‌بندی نشان می‌دهد، کشورهای مالزی و مصر بیش از سایر کشورها شاخص‌های جرائم بالاتری دارند و هرچند ایران نیز از این میزان، حجم بیشتری از جرم را به خود اختصاص داده است. برای توصیف بهتر این رتبه‌بندی در یک نمودار ستونی به نمایش در آمده است.

نمودار ۱- میزان جرائم در کشورهای منتخب اسلامی (Numbeo.com)

با توجه به حجم جرائم در کشورهای منتخب، هرکدام از این کشورها و راهبردهای پیشگیرانه آن‌ها در ادامه بررسی و تحلیل شده‌اند.

۱. پیشگیری از جرائم اطفال در اردن

در کشور اردن عوامل فردی اصلی‌ترین عامل گرایش اطفال و نوجوانان به بزهکاری است و در این کشور پسران بیش از دختران درگیر انحرافات و جرائم هستند. این عوامل شامل عدم صداقت، نگرش‌ها و گرایش‌های ضداجتماعی و برداشت‌های مثبت از خشونت و تضاد هستند. (مولیندو-کوئیلز^۱، ۲۰۲۰: ۱۰۵) بر اساس گزارش اخیر منتشر شده توسط گاردین در سال ۲۰۲۰، اردن به‌عنوان بالاترین میزان مصرف دخانیات در جهان اعلام شده است، به طوری که ۶۶٫۱ درصد از شهروندان مصرف‌کننده روزانه تنباکو هستند. حتی به دلیل نبود قوانین و مقرراتی که از فروش محصولات دخانی یا مشروبات الکلی به این گروه سنی جلوگیری می‌کند، وضعیت برای نوجوانان نیز پیچیده شده است. (دارداس و همکاران، ۲۰۲۲: ۷) بنابراین عمده اطفال و نوجوانانی که درگیر کار و فعالیت بدنی از جمله سیگار فروشی هستند و به‌عنوان کودکان کار شناخته می‌شوند، با احتمال بیشتری در فعالیت‌های مجرمانه سهیم می‌شوند. این نوجوانان با مصرف سیگار و نوشیدن الکل در خطر انحراف قرار می‌گیرند و فضای کار نایمن بستری برای گرایش‌های انحرافی آنان خواهد بود. در همین ارتباط در پژوهشی که در سال ۲۰۲۰ در اردن انجام شد، نتایج حاصل از تحلیل ۲۷۴۱ دانش‌آموز دبیرستانی نشان داد که ۲۰/۹ درصد از کل دانش‌آموزان ماهیانه سیگار می‌کشیدند و میزان سیگار کشیدن در مردان (۳۱٪) در مقایسه با زنان (۱۰/۸٪) بیشتر بوده است. (الشماری، پیکو، بریکی و فیزیپاتریک^۲، ۲۰۲۲: ۱۲۰۱) یکی دیگر از جنبه‌های متفاوت جرم در اردن، تفاوت جرائم اطفال در شهرها و روستاهاست. بر اساس شواهد موجود، شهرها در مقایسه با مناطق روستایی گزارش بالاتری از جرائم را دارند. این مهم به دلیل نرخ پایین تخلف در روستاها را به علت سبک زندگی متواضعانه ساکنان روستا، داشتن آشنایی نزدیک اهالی روستا با یکدیگر و کنترل اجتماعی بالاتر در روستاهای اردن است. همچنین بافت اجتماعی ساکنان شهری در اردن با بافت روستایی متفاوت است و پیوندهای اجتماعی قوی‌تر، پایبندی به قوانین و مقررات قبیله‌ای و داشتن سبک زندگی متواضعانه در روستاهای کشور بیشتر از بخش مرکزی و شهری رایج است. (دارداس و همکاران، ۲۰۲۲: ۵)

از دیگر جرائم شایع در بین اطفال و نوجوانان اردنی سرقت و نزاع است. بزهکارانی که به دنبال سرقت می‌روند اغلب آن‌ها سرقت را ساده‌ترین راه برای کسب درآمد و سود می‌دانند. با توجه به اینکه نوجوانان سارق از خانواده‌های فقیر^۳ هستند و در کشوری زندگی می‌کنند که درآمد پایین و متوسط روبه‌پایینی دارد، جای تعجب نیست که سرقت رایج‌ترین جرم ارتكابی بوده است. خانواده‌های کم‌درآمد در اردن در تهیه کالا برای فرزندان خود در مقایسه با همسالان خود با مشکلاتی مواجه می‌شوند و بنابراین آمار سرقت در این کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد. (تپیت و ولکه^۴، ۲۰۱۴: ۴۹) نزاع نیز از جرائم ارتكابی توسط نوجوانان اردنی است که بیشتر در برخی محله‌های خاص اتفاق افتاده است. ۴۲ درصد از اطفال و نوجوانانی که تجربه نزاع داشته‌اند؛ بیش از دو بار به اداره پلیس نوجوانان مراجعه کرده‌اند. برخی گزارش‌ها نشان می‌دهند که همسالانشان الگوی رفتارهای نادرست آن‌ها هستند و تأثیر همسالان بر رفتار انحرافی نوجوانان به‌طور گسترده‌ای شناخته شده است. بنابراین رفتار مجرمانه در دوستان رابطه مثبتی با بزهکاری نوجوانان دارد و دوستان مجرم نقش حیاتی در پذیرش جرم در بین همسالان خود دارند. (حیدر و محسود^۵، ۲۰۱۰: ۳۵۰)

1- Molinedo-Quilez

2- Alshammari, Piko, Berki, & Fitzpatrick

۳- محیط خانواده جامعه کوچک و جایگاهی است که فرد رشد جسمی و روانی خود را آغاز می‌کند. وضع محیط خانواده رابطه مستقیم با بروز حالات خطرناک و ارتكاب جرائم در کودکان دارد. که بی‌توجهی به این موضوع باعث افزایش نرخ بزهکاری در کودکان می‌گردد. (گل پرور، ۱۴۰۳: ۶۹)

4- Tippett & Wolke

5- Haider & Mahsud

مالک^۱ (۲۰۱۵) در گزارش گسترده‌ای در مورد عوامل شخصی، خانوادگی و اجتماعی فرهنگی مرتبط با بزهکاری در میان نوجوانان اردنی ارائه کرده و این مطالعه نمونه مهمی برای درک عوامل بزهکاری نوجوانان در فرهنگ اردنی در نظر گرفته می‌شود. در مجموع، این نوجوانان بزهکار تجربیات تحصیلی رضایت بخشی ندارند، درگیر سبک زندگی ناسالم هستند و مشکلات رفتاری متعددی از خود نشان می‌دهند. (مالک، ۲۰۱۵: ۵۹) به‌طور کلی رفتار انحرافی اطفال و نوجوانان اردنی ریشه در یک سیستم پیچیده چندوجهی دارد که شامل عوامل متعددی مانند ویژگی‌های شخصی، خانواده، مدرسه، همسالان و جامعه است که همگی در بافت فرهنگی-اجتماعی این کشور ریشه دارند. تفاوت در عوامل خطر بزهکاری نوجوانان در زمینه‌های فرهنگی-اجتماعی مختلف متعاقباً ممکن است ایجاد شود، که بر تلاش‌های پیشگیری که برای چنین عواملی طراحی شده است، تأثیر می‌گذارد. با این حال، تحقیقات کمی در مورد بزهکاری نوجوانان و عوامل خطر آن در بسیاری از مناطق، به‌ویژه کشورهای کم‌درآمد و متوسط، از جمله اردن و سایر کشورهای عربی وجود دارد. (الشماران، ۲۰۲۲: ۱۱۹۲) علاوه بر مسائل فردی مؤثر بر بزهکاری در اردن نمی‌توان نقش عوامل محیطی را نادیده گرفت. عوامل محیطی و زمینه‌ای نیز نقش ثابتی در بروز رفتارهای ضداجتماعی و بزهکارانه دارند. برای اطفال و نوجوانان فرار از مدرسه زمان و فرصت کافی برای رفتار نادرست فراهم می‌کند، که اغلب با عملکرد ضعیف تحصیلی و متعاقباً عزت‌نفس ضعیف همراه است و در نهایت رفتار ضداجتماعی بیشتر را باعث می‌شود. (دارداس و همکاران، ۲۰۲۲: ۲) با توجه به اهمیت نقش مدارس در پیشگیری از جرائم شایع اطفال و نوجوانان در اردن، فعالیت‌های آموزشی و ناتوانی‌های یادگیری نقش مهمی در پیش‌بینی بزهکاری و الگوهای آن دارد. در کشور اردن اطفال و نوجوانان دارای ناتوانی‌های یادگیری در مقایسه با نوجوانان بدون چنین ناتوانی، احتمال بیشتری برای ارتکاب جرائم بزهکارانه و درگیر شدن در جرائم جدی‌تری دارند و مرتکب جرائم دیگری نیز می‌شوند. (دارداس و همکاران، ۲۰۲۲: ۲) به‌طور کلی در اردن دانش‌آموزان گریزان از مدرسه و سطح پایینی از پیشرفت تحصیلی بیشتر از سایر عوامل بر بزهکاری کودکان تأثیر دارد. به‌عبارت‌دیگر مدرسه بیش از هر عامل دیگری بر انحراف و بزهکاری تأثیر دارد.

۲. پیشگیری از جرائم اطفال در امارات متحده عربی

پیشگیری از جرائم اطفال و نوجوانان در امارات متحده عربی بر پایه شناسایی عوامل خطر هست.^۲ بر همین اساس پیشگیری اولیه در این کشور مطالعه عوامل خطر را شناسایی و ملاحظات فرهنگی را که باید در هنگام طراحی و اجرای برنامه‌های پیشگیرانه موردتوجه قرار گیرند، بررسی می‌کند. همچنین این برنامه الزامات متعددی را مشخص می‌کند که باید برای ایجاد مشارکت در پیشگیری از جرائم نوجوانان در نظر گرفته شود. علاوه بر این برنامه پیشگیری اولیه در امارات حاوی برخی توصیه‌های کلی برای دولت امارات متحده عربی است که بر اساس آن در برنامه‌ریزی‌های اجتماعی کودکان بیش‌ازپیش موردتوجه قرار گیرند. (العلی، ۲۰۱۳: ۲) در سال ۲۰۱۲ نقطه عطفی در تاریخ قانون‌گذاری در حمایت از اطفال و نوجوانان در امارات متحده عربی شکل گرفت. به دنبال یک رویداد غم‌انگیز که جان دختری به نام «وادیم» در نتیجه خشونت پدرش^۳ گرفته شد، امارات متحده عربی را بر آن داشت تا یک کارگاه حقوقی برای راه‌اندازی حمایت از حقوق اطفال و نوجوانان اقدام کند و در نتیجه آن قانون وادیم در سال ۲۰۱۶ به‌منظور حمایت از حقوق اطفال و نوجوانان به

1- Malak

۲- جهت مطالعه بیشتر رجوع کنید به: دارابی، شهرداد، پیشگیری از جرم، چاپ دوم، بنیاد حقوقی میزان، ۱۳۹۷، صص ۱۲۷-۱۲۵.

۳- اطفال و نوجوانان گرفتار این مشکلات غالباً فرصت‌های جبران‌ناپذیری از نظر تحصیل و کار و زندگی را از دست می‌دهند و نه تنها خود متحمل مشکل می‌شوند بلکه هزینه‌های سنگینی نیز بر دوش جامعه تحمیل می‌کنند. (معظمی و نجیب اصفهانی، ۱۳۹۱: ۵۹)

تصویب رسید. دستاوردهای این قانون در گام اول پیشگیری از جرائم علیه اطفال و نوجوانان بوده است. در همین راستا حقوق اطفال و نوجوانان مورد توجه جدی قرار گرفت و لزوم فراهم کردن استانداردهای زندگی مناسب برای همه کودکان، اعطای دسترسی به خدمات بهداشتی، حمایت از آن‌ها در مقابل جرائم، آموزش مناسب و فرصت‌های برابر را ایجاد می‌کرد. (الظاهری، ۲۰۲۲: ۱۶) بنابراین حمایت از اطفال و نوجوانان به تدریج به یک اولویت مهم برای امارات تبدیل شده است و استراتژی‌ها و اقدامات این کشور در طیف وسیعی برای حمایت از کودکان آسیب‌پذیر و گروه‌های در معرض خطر به اوج خود رسیده است. در سال‌های اخیر، امارات متحده عربی کمیته ملی حمایت از اطفال و نوجوانان را تشکیل داده و به کنوانسیون‌های بین‌المللی در حمایت از حقوق بشر کودکان ملحق شده است، در همین راستا این کشور اختیارات جدیدی برای پلیس در راستای تقویت حمایت از اطفال و نوجوانان وضع کرده است. (النعمی، ۲۰۱۴: ۱) اگر جرائم به دو دسته سنتی و جدید تقسیم شود، در کشورهای عربی به‌ویژه در امارات متحده عربی میزان جرائم سنتی تا حد زیادی کم هستند. اما جرائم مدرن و افزایش جرائم رایانه‌ای، ناشی از استفاده گسترده از تلفن‌های هوشمند و اینترنت، که منجر به خطرات سایبری مانند هک، سرقت هویت و کلاهبرداری رایانه‌ای شده است، نگرانی ویژه پلیس در امارات متحده عربی است. با درک اینکه جرم در حال تغییر است، ابتکاراتی برای افزایش دانش امنیت سایبری و نظارت بر روند تهدیدات منطقه‌ای انجام شده است. این کار با توسعه مدل‌های طبقه‌بندی کننده یادگیری ماشین برای پیش‌بینی دقیق رفتار جرائم رایانه‌ای، تجزیه و تحلیل روندهای جمعیتی، زمانی و اقتصادی در آمار جرائم رایانه‌ای، و ارائه پیشنهادها برای تخصیص منابع و تکنیک‌های کاهش جرم انجام شده است. با این تدابیر پیش‌بینی می‌شود که نرخ جرائم رایانه‌ای در دبی تا چند سال آینده با استفاده از پتانسیل قوانین مبتنی بر داده‌ها ۲۰ درصد کاهش یابد و در نتیجه محیطی امن‌تر و ایمن‌تر برای ساکنان آن ایجاد شود. (حاتم، ۲۰۲۴: ۳) راهبردی دیگر در پیشگیری از جرائم اطفال در امارات متحده عربی با استفاده از روندهای پیش‌بینی از جرم محقق می‌شود و با استفاده از این نوع ابزار می‌توان از وقوع بسیاری از جرائم جلوگیری کرد. پلیس با استفاده از ابزارهای قانونی و تکنولوژیکی در صدد پیشگیری از جرائم است. چراکه مهم‌ترین هدف پلیس یعنی حفظ اعتماد جامعه^۳ از طریق پیشگیری از جرائم تحقق می‌یابد. (الروسان و فقیر، ۲۰۲۳: ۱)

اخیراً پلیس امارات با استفاده از راهبردهایی مانند استفاده مؤثر از رسانه‌های اجتماعی در کشف و پیشگیری از جرم اقدامات مهمی انجام داده است. از آنجایی که رسانه‌های اجتماعی به سازمان‌های پلیس قابلیت‌های ارزشمندی را برای ترویج فعالیت‌های کنترل جرم خود ارائه می‌کنند، این قابلیت‌ها موجب جلب اعتماد شهروندان می‌شود. نقش بالقوه اعتماد کاربران رسانه‌های اجتماعی در تسهیل اشتراک‌گذاری اطلاعات جرم با پلیس از طریق پلتفرم‌های مختلف باعث شده است پلیس بیش از گذشته در پیشگیری از جرائم موفق عمل کند. (آلبالوشی، ۲۰۱۹: ۱) با توجه به اهمیت جرائم اطفال و نوجوانان پیشگیری از این جرائم در امارات متحده عربی راهبردهای مختلفی دنبال شده است. یکی از این راهبردهای مهم پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی است. در این زمینه نظریه‌پردازان و متخصصان به‌طور یکسان نیاز به طراحی ساختمان‌ها و چیدمان‌هایی را تأیید می‌کنند که دقیقاً متناسب با زمینه محلی و الزامات طراحی گسترده‌تر، از جمله زیبایی‌شناسی، شرایط اجتماعی، و محدودیت‌های توسعه و ساخت‌وساز باشد تا از این

1- Al-Nuaimi

2- Hatam

۳- اطفال و نوجوانان متعهد و جامعه‌پذیر از مؤلفه‌های اساسی یک ساختار اجتماعی نظام‌مند به حساب می‌آیند. به هر میزان که رفتار آن‌ها مطابق ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته شده در جامعه باشد، چرخه رستگاری آن جامعه سریع‌تر به راه خواهد افتاد. (عزیزی و رضوی فرد، ۱۴۰۳: ۲۶۱)

4- Alrousan & Faqir

5- Albaloushi

طریق بتوان پیشگیری از جرم را با موفقیت دنبال کرد. (اکبلوم، آرمیتاژ، منچوک و کاستلز، ۲۰۱۳: ۹۲) از دیگر جرائم مهم در امارات که نیاز به بررسی جدی دارد، تجاوز به اطفال است. تجاوز به عنف در مورد دختران زیر سن قانونی یکی از جرائم شایع در امارات است که هر ساله تعداد زیادی از کودکان قربانی این جرم می‌شوند. همچنین زورگیری نسبت به اطفال کوچک‌تر (توسط اطفال بزرگ‌تر) و مزاحمت برای نوامیس یکی از مهم‌ترین جرائم در امارات متحده عربی است که دولت باید تمام راهبردهای پیشگیرانه خود را برای پیشگیری از این جرم در اختیار بگیرد. (سلیم، ۲۰۱۰: ۲۵۹) در یک مطالعه میدانی از ۴۵ مجرم کودک در امارات متحده عربی نتایج نشان داده که ۴۴ درصد از این کودکان توسط بزرگسالان آشنا آزار جنسی را در دوران کودکی تجربه کرده‌اند. این تجارب باعث ایجاد احساسات باقیمانده از غم، شرم، خشم و بی‌اعتمادی به دیگران شده است. بیشتر این قربانیان عزت‌نفس پایینی از خود نشان می‌دهند و علاوه بر واکنش‌های آسیب‌زا مانند رفتار خشونت‌آمیز، سرقت و استعمال مواد مخدر، از اضطراب و کابوس رنج می‌برند. (النعمی، ۲۰۱۴: ۲) از آنجایی که اجرای موفقیت‌آمیز سایر طرح‌های پیشگیری از جرم می‌تواند دشوار باشد، بنابراین از طریق مداخله در محیط می‌توان مستقیماً بر پیشگیری تأثیر گذاشت. اقداماتی مانند ساخت دیوارهای بلند در اطراف یک ساختمان یکی از ابعاد طراحی محیطی است. لازمه طراحی محیطی فرهنگی متناسب با آن است. بیشتر سیاست‌های کنترل محیطی در غرب در کشورهای عربی به‌ویژه امارات متحده عربی کاربرد ندارد. به همین دلیل کنترل و طراحی محیطی در این کشور باید متناسب با فرهنگ بومی سفارشی شود. چراکه انتقال سیاست‌های کنترل محیطی به مناطقی مانند امارات متحده عربی چالش بیشتری را ایجاد می‌کند، جایی که تفاوت‌های آشکاری نه تنها از نظر آب‌وهوا، بلکه در فرهنگ مربوط به آن، به‌ویژه در مورد حریم خصوصی، مالکیت دارایی، کنترل توسعه و سنت وجود دارد. (اکبلوم و همکاران، ۲۰۱۳: ۹۳) با تفاسیر روند پیشگیری از جرائم اطفال و نوجوانان در امارات متحده عربی، می‌توان به اهمیت پیشگیری در این کشور پی برد. همان‌طور که مرور وضعیت پیشگیری در این کشور نشان داده کودکان درجه اول پیشگیری قرار دارند.

۳. پیشگیری از جرائم اطفال در مصر

جرائم متوجه اطفال و نوجوانان یکی از مهم‌ترین تهدیدکننده‌های سلامت کودکان در مصر است. میزان جرائم در کودکی که تأثیر گسترده‌ای بر زندگی آن‌ها در آینده و در بزرگسالی می‌گذارد. در طول دهه گذشته، کشور مصر برای پیشگیری از جرائم اطفال و نوجوانان گام‌های بلندی برای تحقق حقوق کودکان برداشته است و امروزه راهبردهای گوناگونی برای حمایت از کودکان در مقابل جرائم اجرا شده است. (مصطفی و الحسینی، ۲۰۰۸: ۱) در تبیین بزهکاری اطفال و نوجوانان در مصر عوامل فرهنگی و ساختاری نقش تعیین‌کننده‌ای دارند. در شرایطی که بزهکاری و میزان خشونت در ایالات متحده و سایر کشورهای غربی همچنان در حال افزایش است، بزهکاری اطفال و نوجوانان در مصر نسبتاً پایدار و به طرز قابل توجهی بدون رشد باقی مانده است. این را می‌توان به سه عامل اصلی نسبت داد؛ عامل اول یک نظام ارزشی مبتنی بر دین است که در آن نهادهای اسلامی تأثیرات غالب بر رفتار اخلاقی روزمره اطفال و نوجوانان دارد. عامل دوم یک ساختار خانوادگی به هم پیوسته که در یک محیط اجتماعی عمل می‌کند که در آن کودکان به‌طور مداوم تنبیه می‌شوند، درحالی‌که رفتارهای اجتماعی قابل قبول به آن‌ها آموزش داده می‌شود و وقتی تسلیم رفتار مجرمانه می‌شوند شرم‌منده می‌شوند. و عامل سوم یک سیستم قضایی فوق‌العاده مترقی برای اطفال و نوجوانان است، که بزهکاری را نه یک تلاش مجرمانه؛ بلکه

به‌عنوان یک پدیده اجتماعی در نظر می‌گیرد. (ثورال، ۱، ۱۹۹۲: ۱). همچنین در برخی پژوهش‌های علمی کشور مصر، تأکید ویژه‌ای بر متغیر دین‌داری به‌عنوان یک عامل محافظتی در ارتکاب به جرم اطفال و نوجوانان شده است. آن‌ها اثبات کرده‌اند که سطح دین‌داری اطفال و نوجوانان و خانواده‌ها نقش حمایتی در پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان و در کاهش اثرات همسالان بزهکار دارد. به‌طور کلی این نتایج مستلزم توسعه مداخلات حساس فرهنگی است که زمینه فرهنگی را که این نوجوانان در آن زندگی می‌کنند، از جمله نقش دین‌داری در زندگی آن‌ها در نظر می‌گیرد. (مساروی و همکاران، ۲، ۲۰۱۹: ۱) علاوه بر این کودکان طلاق در مصر بیش از دیگران مستعد انحراف و جرم هستند. جرائمی که این کودکان اغلب درگیر آن هستند؛ بارداری اولیه و روابط جنسی خطرناک، شکست تحصیلی، قلدری، خودآزاری عمدی، سرقت، خشونت علیه اموال عمومی و خصوصی، اختلال مصرف مواد مخدر و اقدام به خودکشی هستند (فتاح و شما، ۲۰۲۰: ۱۴۰).

یکی دیگر از جرائم شایع در مصر که متوجه اطفال و نوجوانان بوده و از این قشر جامعه را قربانی می‌گیرد، قاچاق کودکان است. علی‌رغم تلاش‌های دولت مصر برای مبارزه با جرم قاچاق کودکان، هنوز این کشور از نظر آمار این جرم در جهان در جایگاه دوم قرار دارد. بر همین اساس دولت تحقیقات و پیگردهای بیشتری را در مورد پرونده‌های قاچاق انسان آغاز کرده است و میزان کمپین‌های آگاهی ضد قاچاق در این کشور افزایش یافته است. همکاری و مشارکت برخی اطفال و نوجوانان در این جرم، سهم آن‌ها را در جرائم این کشور برجسته می‌کند و می‌توان گفت آن‌ها فقط قربانی این جرم نیستند، بلکه در مواردی شتاب‌دهنده این جرم هستند. در همین راستا دولت مصر دادگاه‌هایی را در چهار استان ایجاد کرد و تیمی از دادستان‌ها را مأمور کرد تا منحصراً بر پرونده‌های قاچاق تمرکز کنند. دولت از طریق تیم‌های واکنش ویژه به تعداد زیادی از کودکان خیابانی که در معرض قاچاق هستند کمک کرده است. اما در کل دولت حداقل استانداردها را در چندین زمینه مهم رعایت نکرد، قربانیان کشف شده گزارشی نداد و دولت رویه‌های شناسایی و ارجاع قربانیان را اجرا نکرد و در نتیجه نتایج مورد انتظار محقق نشد. (وزارت امور خارجه ایالات متحده، ۴، ۲۰۱۸) به‌طور کلی دولت مصر هنوز رویه‌های عملیاتی استاندارد برای شناسایی و ارجاع قربانیان قاچاق انسان اجرا نکرده است. باید اطمینان حاصل شود که قربانیان قاچاق به دلیل اعمال نادرست دولت در نتیجه مستقیم قرار گرفتن آن‌ها در معرض قاچاق انسان به‌عنوان مجرم رفتار نمی‌شوند. به‌طور کلی سلامت کودکان یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش روی دولت در کشور مصر محسوب می‌شود، زیرا تأثیر مستقیمی بر نسل‌های آینده دارد، و تأثیرگذاری این کودکان به‌عنوان مردان و زنان آینده را تحت تأثیر قرار می‌دهد.^۵

1- Souryal

2- Massarwi

3- Fatah & Shama

4- U.S. Department of State

۵- هرچند که موضوع این پژوهش در خصوص بزهکاری اطفال و نوجوانان می‌باشد، اما بزه دیدگی اطفال و نوجوانان نقش مهمی در بزهکاری آن‌ها در سنین بالاتر دارد. جهت مطالعه بیشتر رجوع کنید به: الماسی، یوسف؛ وروایی، اکبر؛ قاسمی، مسعود و رضایی فرد، ساسان. (۱۴۰۱). پیشگیری از جرائم خشن بزرگسالان ناشی از بزه دیدگی دوران کودکی. مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۷(۶۴)، ۱-۱۹.

۴. پیشگیری از جرائم اطفال در مالزی

در کشور مالزی امنیت و کیفیت زندگی یکی از مسئولیت‌های مهم دولت و جامعه است. در این ارتباط، دولت مالزی سه روش برای کاهش نرخ جرم و پیشگیری از آن در پیش گرفته است. راهبرد سنتی و اولیه شامل تهدید به دستگیری و مجازات مجرمان است. این راهبرد از طریق سیستم‌های کیفری که در آن قوانین اجرا می‌شد و اقدامات پلیس برای آوردن مظنونان به دادگاه‌ها برای قضاوت و مراحل صدور حکم انجام می‌گرفت. روش دوم بر کاهش فرصت‌ها و احتمالات برای اعمال مجرمانه متمرکز است که به موجب آن مقامات شهری اقداماتی را که شامل طراحی محیطی است، اولویت‌بندی می‌کنند. در راهبرد سوم، فراتر از اجرا و طراحی محیطی، برنامه‌های کاهش انگیزه جایگزین معرفی شده‌اند که طیفی از موضوعات مانند آموزش، افزایش سواد، یادگیری مبتنی بر مشکل، حل تعارض، مربیگری اطفال و نوجوانان، تمرین‌های توسعه شخصی، ایجاد شغل، و مسائل اقتصادی را تحت پوشش قرار می‌دهد. همچنین به‌طور ویژه در مورد پیشگیری از جرائم اطفال؛ احیای دوره‌های مرتبط شامل مهارت‌های فرزند پروری و اعتماد به نفس، آموزش هوش هیجانی و مدیریت خشم و کسب مهارت‌های فنی مورد تأکید بوده است. (لیم و همکاران، ۲۰۲۰: ۳) به تبع سیاست‌های جهانی پیشگیری از جرم، یکی دیگر از راهبردهای پیشگیری از جرم در مالزی تحقق برنامه شهر ایمن است. برنامه شهر ایمن در مالزی به ایجاد محیطی عاری از جرم با استفاده از استراتژی‌هایی در محدوده طراحی محیط فیزیکی، سخت شدن و مدیریت هدف، مشارکت جامعه و آگاهی عمومی اشاره دارد. علاوه بر جرم، احساس ترس از جرائم بارها در بسیاری از مطالعات برجسته شده است و حتی برخی از محققان اظهار داشته‌اند که ترس درونی از جرم بیش از جرائم واقعی باعث ایجاد دردسر در زندگی شده است. بنابراین پیشگیری از جرم یک هدف مهم برای ارتقای احساس امنیت جامعه است (هارون^۱، ۲۰۰۸: ۶). بر اساس شواهد آماری پایگاه داده پلیس سلطنتی مالزی جرائم مربوط به کودکان در این کشور از سرقت جزئی تا قتل به‌طور فزاینده‌ای رایج شده است. در این کشور جرائم شایع انحرافات جنسی و جرائم رایانه‌ای هستند که این جرائم از سال ۱۹۷۷ تا سال ۲۰۱۳ بیش از دو برابر رشد داشته است. همچنین شواهد آماری نشان داده که تعداد جرائم مالی گزارش شده در این کشور همواره از تعداد جرائم خشونت‌آمیز بیشتر بوده است و این افزایش جرائم کودکان در این کشور مالزی‌ها را به شدت نگران کرده است. به همین ترتیب، دولت مالزی مفهوم «جامعه ایمن» را با الهام از بنیاد پیشگیری از جرم مالزی که یک سازمان غیردولتی است، اجرا کرده است، زیرا آن‌ها نگران بودند که تهدید جنایات خشونت‌آمیز و جرائم غیر خشونت‌آمیز کودکان در نهایت کیفیت زندگی را کاهش می‌دهد. (ایشاک^۲، ۲۰۱۶: ۲۴۳)

یکی دیگر از برنامه‌های مالزی برای پیشگیری از جرائم اطفال، برنامه‌های یکپارچه‌سازی اثربخشی برای کاهش جرم در بین کودکان است. در مالزی برای کاهش شاخص جرم کودکان، دولت سیاست شش منطقه کلیدی را با چشم‌اندازهایی برای کاهش نرخ جرم، مبارزه با فساد، ارائه آموزش باکیفیت مقرون به‌صرفه، بهبود ارزش زندگی، ارتقای زیرساخت‌ها در مناطق و ارتقای ارتباطات حمل‌ونقل اعلام کرده است. در این راستا دولت مالزی رویکردی یکپارچه و سیستماتیک در پیش گرفته است. اول، جامعه باید تعداد پرونده‌های جنایی جدی مانند سرقت را کاهش دهد. دوم، آگاهی عمومی باید با تشویق مشارکت آن‌ها به‌عنوان داوطلب افزایش یابد. سوم با استفاده از نظام جنایی عادلانه و جمعی می‌توان سازمان‌دهی خوب را از نظر اجرایی به‌ویژه قانون اساسی تقویت کرد و در این صورت اعتماد عمومی حاصل می‌شود. به‌عنوان بخشی از این تلاش‌ها، در مالزی آزمایشگاه جرم و جنایت کارگاه‌هایی را با مشارکت بیش از ۳۰ سازمان دولتی با سازمان‌های غیردولتی منتخب برگزار کرده است. همه این اقدامات تاندازه‌ای بر پیشگیری از جرائم اطفال نقش داشته است. (لیاو، ونگ، سینه، ریدزوان، مودین و

1- Haron

2- Ishak

همکاران^۱، ۲۰۱۹: ۱۳۵۳) همچنین رویکرد پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی که در دهه ۱۹۶۰ معرفی شد در نسل اول آن محیط ساخته شده مورد تأکید قرار گرفت و فقط بر ویژگی‌های فیزیکی محیط مصنوعی تأکید می‌شد. نسل دوم برنامه‌های پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی جنبه‌های اجتماعی مانند اعتماد متقابل و احساس تعلق بین ساکنان را در نظر می‌گیرد و روندهای پیشگیری از جرم پیشرفت چشمگیری داشته است. در نسل سوم پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی بر پذیرش اینترنت و سیستم ابری تأکید می‌شود. در این نسل هم پیشگیری می‌تواند به کاهش جرم و جنایت بدون هزینه‌های هنگفت در اجرا و نگهداری برای ساکنان منجر شود. (اسماعیل، جینگ، یی و شفیع^۲، ۲۰۲۳: ۴۶۹) در همین ارتباط پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی به‌عنوان یک الگو اعتبار یابی شده در مالزی در تحقیقات زیادی مورد استفاده قرار گرفته و به‌عنوان یک راهبرد موفق مورد استفاده جرم‌شناسان و برنامه‌ریزان قرار گرفته است. (مرزبالی، عبدالله و تیلای^۳، ۲۰۱۹: ۱۵۳)

به دنبال دو رویکرد مهم پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی و برنامه شهر ایمن در مالزی «عملکرد مکانی» به‌عنوان مکانیزم پیشگیری از جرم در کاهش قربانی شدن و ترس از جرم مورد توجه قرار گرفته است. عملکرد مکانی رفتار یک فرد یا گروهی است که مدعی کنترل بر یک منطقه خاص است. این رویکرد در امتداد دو رویکرد عنوان شده قرار دارد. بسیاری از محققان با معرفی عملکرد مکانی به‌عنوان یک ابزار پیشگیری از جرم در کاهش قربانی شدن و ترس از جرم در یک منطقه مسکونی با جرم، یاد می‌کنند. سه عنصر در عملکرد مکانی وجود دارد که عبارت‌اند از: رفتار مکانی، نشانگرهای مکانی و نگرش‌های مکانی هستند. اکثر مطالعاتی که نشانه‌گذاری مکانی را مورد بررسی قرار داده‌اند، بر نتایج در تعامل اجتماعی سازگار درجه اول با جلوگیری از برخوردهای اجتماعی غیرضروری تأکید می‌کنند. آخرین راهبرد در مالزی در مورد نظارت الکترونیکی و نظم پلیس به‌عنوان روشی نوین در پیشگیری از جرم است. نظارت الکترونیکی در مالزی به‌وسیله برچسب‌گذاری الکترونیکی در پیشگیری از جرم پیشگام می‌شود. هدف از برچسب‌گذاری الکترونیکی در مالزی، ابزاری برای نظارت بر اساس قوانین پیشگیرانه مانند قانون پیشگیری از جرم ۱۹۵۹ است و این شیوه جایگزینی برای وثیقه در انتظار محاکمه و تجدیدنظر مجرمان است. این شیوه نظارت با الصاق دستگاه نظارت الکترونیکی مجرمان را به‌طور گسترده‌ای زیر نظر گرفته و مانع از ارتکاب مجدد مجرمان سابقه‌دار می‌شود. (حسن، عبدالرانی، عمر، حاجی و ادريس^۴، ۲۰۲۲: ۱۵۴)

در کل راه‌حل‌های پیشنهادی برای مبارزه با نابسامانی‌های جامعه در مالزی اجرا شده است، اما به نظر می‌رسد برنامه‌های پیشگیری در مالزی باید بر کنش «سرپرست‌های توانمند» یعنی مراجع ذی‌نفوذ متمرکز باشد، چراکه توصیه پیشگیری به «قربانیان جرائم» یعنی جوامع و افراد آن بی‌اثر است.

۵. پیشگیری از جرائم اطفال در عربستان

در بیشتر کشورهای مسلمان به‌ویژه عربستان مقابله با جرم هم بر اساس اسناد بین‌المللی و هم در مقررات ملی این کشورها مورد توجه است. بر همین اساس پیشگیری از جرم در عربستان سعودی به‌منظور تحقق عدالت اجتماعی است. در این کشور جرم از منظر دینی

1- Liaw, Wong, Singh, Ridzuan, Moiden & et al

2- Ismail, Jing, Yee, & Shafiei

3- Marzbali, Abdullah & Tilaki

4- Hassan, AbdRani, Omar, Haji & Idris

بررسی و تحلیل می‌شود و پیشگیری و مقابله با جرائم مبتنی بر دین اسلام، فرهنگ جمعی مانند قبیله گرایی و نظام اجتماعی شیخ سروری است. به‌طور کلی پیشگیری از جرائم در عربستان سعودی به دولت سعودی کمک می‌کند تا نظم اجتماعی را حفظ کند و جامعه‌ای منسجم و هماهنگ ایجاد کند. (جیانگ، ۲۰۱۰: ۴۹)

پیشگیری در عربستان سعودی از روندهای مدرن نیز جا نمانده است و پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی یکی از راهبردهای جدید این کشور برای مبارزه با جرم و انحراف است. عربستان سعودی به دلیل معماری سنتی خود بیش از هر کشور دیگر به پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی به‌عنوان یک راهبرد موفق نیاز دارد. در این مسیر لازم است که اقدامات طراحی توسط تاریخ و فرهنگ سنتی این کشور آموزش و هدایت شود. در این ارتباط تغییر در شرایط سیاسی و اقتصادی عربستان سعودی بر نوع رشد و توسعه محیط ساخته شده و همچنین ابزار ایمن‌سازی و سازمان‌دهی فضا در داخل محیط ساخته شده تأثیر گذاشته است. بنابراین رابطه بین جرم و طراحی محیط کالبدی برای مبارزه با جرائم از اهمیت و علاقه روزافزونی برخوردار است. (صالح، ۱۹۹۹: ۴۴)

معمول‌ترین راهبرد پیشگیرانه از جرم در عربستان سعودی که در مورد پیشگیری از جرائم شایع اطفال از جمله؛ سرقت، مواد مخدر و شرب خمر و انحرافات جنسی نیز صدق می‌کند، مجازات شلاق، حبس و سایر مجازات‌های غیرعادی است. بر اساس شواهد موجود اطفال و نوجوانانی که در دادگاه اطفال مورد رسیدگی قرار می‌گیرند، نسبت به کودکان و نوجوانانی که در سیستم دادگاه عمومی محاکمه می‌شوند، احتمالاً مجازات‌های ملایم‌تری دریافت می‌کنند. در عربستان با افزایش سن کودکان میزان مجازات نیز شدیدتر می‌شود و هرچقدر که میزان ارتکاب به جرم افراد بیشتر باشد، شلاق بیشتری دریافت می‌کند. (بواتنگ، پریس و آلوتایی، ۲۰۲۳: ۱)

در عربستان سعودی، مانند سایر کشورها، قوانینی برای مهار رفتارهای انحرافی، هم برای اطفال و نوجوانان و هم برای بزرگسالان وجود دارد. عربستان سعودی ممکن است تنها ملتی باشد که قرآن (و حدیث) را به‌عنوان قانون اساسی خود پذیرفته و از توصیه‌های اکید شریعت برای مجازات فعالیت‌های مجرمانه در جامعه پیروی کرده است. این در حالی است که برخی جوامع عمدتاً مسلمان نیز از قرآن و حدیث به‌عنوان متون دینی استفاده می‌کنند یا قوانین خود را با الهام از دین استخراج می‌کنند. در عربستان سعودی، اعتقاد دیرینه بر این است که قرآن و حدیث، که شریعت از آن‌ها گرفته شده است، حاوی دستورالعمل‌های کافی برای هدایت رفتار یا رفتار انسان است. به‌طور مشابه، اعتقاد بر این است که شریعت برای ایجاد پایه‌های اجرای عدالت کیفری در کشور کافی است. (بواتنگ و همکاران، ۲۰۲۳: ۲)

محققان و جرم‌شناسان در عربستان سعودی دریافته‌اند که جرم دنباله‌ای از اعمال است که در زمان و مکان گسترش می‌یابد و در نتیجه یکی از اولین فرصت‌ها برای ارتباط مستقیم رفتار مرتکبین با ویژگی‌های فضایی صحنه جرم است. بر همین اساس پیشگیری محیطی از جرم اهمیت می‌یابد. (گوپینگ، گاریز و بندانیا، ۲۰۱۰: ۴۹) همچنین در عربستان سعودی کنترل اجتماعی مهم‌ترین راهبرد پیشگیرانه از جرائم است و این کشور با استفاده از سنن دینی خود راهبردهای پیشگیری از جرائم را به اجرا می‌گذارد. (وارداک، ۲۰۱۲: ۹۲) با توسعه روندهای پیشگیرانه از جرائم، در عربستان سعودی استفاده از یادگیری ماشین برای

۱- حمایت و مراقبت از کودکان و نوجوانان به دلیل حساسیت دوره سنی آنان، در آموزه‌های اسلامی بسیار مورد تأکید است. (مهرا، ۱۳۹۸: ۱۴)

2- Jiang

3- Saleh

4- Boateng, Pryce & Alotaibi

5- Guoping, Garriss & Bendania

6- Wardak

پیش‌بینی عوامل مؤثر بر جنایات یک الگوی کارآمد است. با توجه به رشد جرائم در این کشور و همگام با رشد جهانی جرم و جنایت، استفاده از الگوریتم‌های یادگیری ماشینی می‌تواند برای پیش‌بینی توزیع جرم در یک منطقه برای ارائه شاخص‌هایی از مناطق خاصی که ممکن است به کانون جنایی تبدیل شوند، استفاده شود. (السقابی، الدوحبایی و البهلی، ۲۰۱۹: ۵۷)

در شریعت یا قوانین اسلامی نظام حقوقی بر پایه «صراط مستقیم» است که انحراف از «صراط مستقیم» جرم و انحراف است. با این حال، در عربستان سعودی، اطفال و نوجوانان بر اساس قوانین شریعت می‌توانند مجازات‌های نسبتاً سختی مانند شلاق و حبس دریافت کنند. بدون شک مهم‌ترین راهبرد پیشگیرانه در این کشور از طریق مجازات‌های مذکور تحقق می‌یابد. برای مثال، شلاق زدن برای قرن‌ها بخشی از شریعت بوده است و در چندین کشور با جمعیت قابل توجه یا عمدتاً اسلامی انجام می‌شده است. جرائمی که شلاق به‌عنوان مجازات برای آن‌ها استفاده شده است (صابر و اسماعیل، ۲۰۲۱: ۷۷). به‌طور کلی قوانین عربستان در مورد جرائم بسیار خشن و سخت‌گیرانه است و همین سخت‌گیری خود مهم‌ترین عامل پیشگیری از بسیاری جرائم است.

۶. جمع‌بندی و تحلیل مقایسه‌ای

جرائم شایع اطفال و نوجوانان در کشورهای اسلامی به یک شکل نیستند، برخی از کشورها از لحاظ ارتکاب جرم با سایر جوامع متفاوت هستند. برای مثال جرائم کیف‌قاپی در کشورهای درحال توسعه و جرائم سوء‌مصرف مواد در کشورهای صنعتی بیشتر مرسوم هستند. به‌طور کلی در کشورهای اسلام جرائم شایع اطفال بر پایه اطلاعات و اسناد موجود پژوهشی شامل؛ نزاع، زورگیری نسبت به اطفال کوچک‌تر، مزاحمت برای نوامیس، مواد مخدر و روان‌گردان، مصرف مشروب، سرقت، جرائم رایانه‌ای، انحرافات جنسی و تخریب اموال عمومی هستند که برخی کشورها آمارهای متفاوتی از این نوع سرقت‌ها را تجربه کرده‌اند. در جدول زیر این نوع جرائم در کشورهای منتخب بررسی شده‌اند.

جدول ۲- برخی جرائم شایع اطفال و نوجوانان در کشورهای اسلامی

کشور	عربستان	مالزی	مصر	امارات	اردن	جرائم شایع اطفال
					✓	نزاع
			✓	✓		زورگیری نسبت به اطفال کوچک‌تر (قلدری)
				✓		مزاحمت برای نوامیس
	✓		✓	✓	✓	مواد مخدر و روان‌گردان
	✓	✓		✓		جرائم رایانه‌ای
	✓				✓	مشروبات الکلی
		✓	✓		✓	سرقت
	✓	✓	✓	✓		انحرافات جنسی
			✓			تخریب اموال عمومی

1- Alsaqabi, Aldhubayi & Albahli

2- Sebar & Ismail

در بین جرائم شایع اطفال در کشورهای اسلامی دو جرم؛ مصرف مواد مخدر و روان‌گردان و انحرافات جنسی بیشتر همه جرائم در کشورهای اسلامی شایع هستند. در بین این کشورها مالزی تنها کشوری است که در آن اطفال و نوجوانان به نسبت سایر کشورها میزان شیوع کمتری در مصرف مواد مخدر دارند.

علاوه بر شیوع جرائم راهبردهای پیشگیرانه نیز متفاوت هستند. ضمن تشابه برخی راهبردها با همدیگر می‌توان شیوه سیاست‌گذاری هر کشور را در مقایسه با دیگر کشورها متفاوت دید. آنچه یافته‌ها و شواهد نشان می‌دهد، در همه کشورهای مورد بررسی ۱۷ راهبرد مهم برای پیشگیری از جرائم شایع اطفال و نوجوانان شناسایی شده است. این راهبردها شامل؛ طراحی محیطی، حمایت از حقوق اطفال، برنامه شهر ایمن، شناسایی عوامل خطر، برنامه‌های یکپارچه‌سازی اثربخشی، برنامه‌های کاهش انگیزه جرم، دستگیری و مجازات مجرمان، ساختار خانوادگی به هم پیوسته، نظام ارزشی مبتنی بر دین، مجازات و کیفر دهی شدید، استفاده مؤثر از رسانه‌های اجتماعی، قوانین دینی و شریعت اسلامی، کاهش فرصت‌های اعمال مجرمانه، کنترل اجتماعی، نظارت الکترونیکی و نظم پلیس، استفاده از یادگیری ماشین و بازپروری مجرمان بوده است. در جدول زیر این راهبردهای در کشورهای منتخب بررسی شده‌اند.

جدول ۳- تحلیل مقایسه‌ای راهبردهای پیشگیرانه از جرائم شایع اطفال و نوجوانان در کشورهای اسلامی

کشور	اردن	امارات	مصر	مالزی	عربستان
راهبردهای پیشگیرانه					
طراحی محیطی	✓	✓		✓	✓
حمایت از حقوق اطفال		✓			
برنامه شهر ایمن				✓	
شناسایی عوامل خطر		✓			
برنامه‌های یکپارچه‌سازی اثربخشی				✓	
برنامه‌های کاهش انگیزه جرم				✓	
دستگیری و مجازات مجرمان			✓	✓	✓
ساختار خانوادگی به هم پیوسته			✓		
نظام ارزشی مبتنی بر دین			✓		
مجازات و کیفر دهی شدید					✓
استفاده مؤثر از رسانه‌های اجتماعی		✓			
قوانین دینی و شریعت اسلامی					✓
کاهش فرصت‌های اعمال مجرمانه				✓	
کنترل اجتماعی	✓				✓
نظارت الکترونیکی و نظم پلیس				✓	
استفاده از یادگیری ماشین		✓			✓
بازپروری مجرمان				✓	

از بین راهبردهای احصا شده در تحلیل محتوای اسناد معتبر پژوهشی راهبرد طراحی محیطی به‌عنوان پرکاربردترین راهبرد در کشورهای اسلامی منتخب مورد استفاده بوده است. به‌جز کشور مصر که مستقیماً از این راهبرد برای پیشگیری از جرائم اطفال استفاده نکرده است، همه کشورهای مورد بررسی این راهبرد را در پیشگیری از جرائم اطفال در برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های خود، اعمال کرده‌اند. بعداً این راهبرد مهم؛ کنترل اجتماعی، استفاده از یادگیری ماشین

و دستگیری و مجازات مجرمان معمول‌ترین راهبردها در کشورهای اسلامی هستند که موردتوجه قرار گرفته‌اند. راهبرد کنترل اجتماعی مهم‌ترین راهبرد در برخی کشورهای اسلامی است. بر پایه فرهنگ بومی و اسلامی در این کشورها کنترل اجتماعی از طریق جامعه و فرهنگ محلی یکی از بازدارنده‌های مهم در گرایش به جرم بوده است. این شیوه کنترلی از همان دوران طفولیت و کودکی بر افراد اعمال شده و تا دوره بزرگسالی کارایی و کاربرد دارد. همچنین استفاده از یادگیری ماشین برای پیش‌بینی جرم از جدیدترین راهبردهای مورد استفاده در کشورهای مترقی برای پیشگیری از جرم است که در برخی کشورهای اسلامی نیز به‌شدت موردتوجه قرار گرفته است. درنهایت سنتی‌ترین شیوه دستگیری و مجازات مجرمان است که در بیشتر کشورهای اسلامی از گذشته تاکنون کاربرد دارد و هنوز هم در برخی کشورهای مسلمان مانند مصر در جایگاه اول مبارزه با جرائم قرار دارد.

۷. تحلیل مقایسه‌ای ایران و کشورهای اسلامی

بر اساس تحلیل‌های علمی از جرم و پدیده‌های مجرمانه در جهان، این رویکرد حاکم است که جرم محصول صنعتی شدن بیش‌ازپیش جوامع و یا گذار جوامع از حالت سنتی به مدرن است. به همین دلیل اولین مطالعات گسترده جرم‌شناختی در کشورهای توسعه یافته صنعتی به‌طورجدی جرم و پدیده‌های مجرمانه مورد مطالعه جدی قرار دادند و بزرگ‌ترین اندیشمندان این حوزه در این کشورها پا به عرصه گذاشته‌اند. به‌موازات همین وضعیت روندهای پیشگیرانه نیز در این کشورها زودتر از سایر کشورها موردتوجه قرار گرفته و هم‌اکنون برای سایر کشورها به‌عنوان الگویی موفق موردتوجه قرار گرفته‌اند. به همین دلیل در مقایسه بین ایران و کشورهای اسلامی باید یادآور شد که بروز پدیده‌های مجرمانه در ایران در مقایسه با سایر کشورهای اسلامی به دلیل گذر تجربه دیرینه ایران در حوزه صنعتی شدن و تغییر ساختار سنتی جمعیت و گسترش سریع شهرنشینی به‌مراتب بیشتر و زودتر بوده است. همین بسترهای جرم‌ساز باعث شده به نسبت سایر کشورهای اسلامی، ایران هم در عرصه تجربه انواع جرائم و هم در عرصه اعمال راهبردهای پیشگیرانه نسبت به سایر کشورهای اسلامی پیشگام‌تر موفق‌تر بوده است. به‌عبارت‌دیگر روند سریع شهرنشینی در ایران، انجام اصلاحات گسترده ارضی و سیاست‌گذاری صنعتی در ایران روند توسعه صنعتی به‌ویژه در دهه ۵۰ بسیار شتابان بوده و همین موضوع وضعیت ایران را مشابه کشورهایمانند انگلستان و ایالات‌متحده هم از نظر تنوع جرائم و هم از نظر روندهای پیشگیرانه نموده است. بر این مبنای باید گفت ایران در مقایسه با سایر کشورهای اسلامی تجارب ارزنده‌ای در حوزه مبارزه و پیشگیری از جرایم داشته و تمام آن راهبردهای که به‌صورت جداگانه در همه کشورهای اسلامی موردبررسی وجود دارد، تنه‌ها بخشی از فعالیت‌های معمول در کشور ایران هستند. این در حالی است که برخی راهبردهای مورد اشاره مانند بازپروری مجرمان و راهبردهای رشد مدار اقدامات بسیار جدی و نوین در کشورهای اسلامی تلقی شده، اما این راهبردها در ایران پیشینه‌ای چند ده ساله دارند. در حوزه حجم جرائم در ایران در مقایسه با سایر کشورهای اسلامی نیز آمار بالای ایران به دلیل تغییرات گسترده صنعتی، جمعیتی و شهرنشینی ایران در مقایسه با آن کشورها است و ایران به نسبت آن‌ها در حوزه کنترل و مبارزه با جرائم توانمندتر است و در این شرایط و شرایط سخت‌تر عملکرد بهتر را از خود نشان خواهد داد.

بحث و نتیجه‌گیری

فعالیت‌های مجرمانه در سطح جهانی رو به افزایش است و این فعالیت‌های مجرمانه تهدیدی جدی برای رشد و رفاه اجتماعی و اقتصادی هستند. در کشورهای مسلمان نیز روند رو به رشد جرائم می‌تواند یک نگرانی برای آینده این کشورها باشد. در مقایسه با بسیاری از کشورهای توسعه یافته میزان جرم و جنایت در کشورهای اسلامی محدود است، اما همین مقدار کم آن می‌تواند در آینده موضوع نگرانی‌های این کشورها باشد. در حوزه اطفال و کودکان نیز آمار تکان‌دهنده‌ای در این کشورها وجود ندارد، اما حساست موضوع کودکان لزوم توجه به پیشگیری از جرائم را مشخص می‌کند. اگرچه قانون، جرم و مجازات صدها سال است که در جوامع بشری وجود داشته است، اما انواع مجازات‌هایی که برای مجرمان برای جرائم یکسان یا مشابه اعمال می‌شود، از مکانی به مکان دیگر متفاوت است. تفاوت در انواع مجازات در سراسر جهان مصنوع از ملاحظات هنجاری و باورهای دیرینه در هر جامعه است. در کشورهای اسلامی، قوانین به‌عنوان کنترل رفتار متخلفانه و قانون‌شکنانه وجود دارد. این کشورها عموماً ملت‌هایی هستند که بخشی یا تمام سیستم قضایی خود را بر مبنای شریعت اسلام تدوین کرده‌اند. به گفته برخی محققان (بواتنگ و همکاران، ۲۰۲۳) یک کودک مصری بیش از یک کودک عربستانی احتمال ارتکاب به جرم دارد، میزان سختگیری در عربستان سعودی به‌عنوان یک بازدارنده مطلوب عمل کرده است. این مهم به دلیل هم‌افزایی شریعت دینی و سنت قبیله‌ای عربستان است که در آن تمرکز بر کودکان و نگهداشت و حفظ آن‌ها از انحراف و جرم یک ضرورت مهم است. از طرفی هم مجازات‌های خشن و سخت‌گیرانه در عربستان به نسبت سایر کشورها بازدارندگی بالایی داشته است. بر همین اساس می‌توان گفت شدت مجازات در عربستان سعودی پیش‌بینی‌کننده قوی‌ای برای جرم و جنایت است. به‌طور کلی و با استفاده از یافته‌های اسنادی و تحلیل محتوای اسناد موجود، با ایجاد محیط‌های شهری باکیفیت و ایجاد ثبات در ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی می‌توان جرائم را کاهش داد. محیط‌های باکیفیت بالا هم در طول شب و هم در طول روز خوشایند هستند. در مناطق مسکونی شهری و فضاهای باز، پارک‌ها و مناطق پیاده‌رو باید برای فعالیت‌های مختلف مناسب باشند تا مردم اعتمادبه‌نفس داشته باشند و از جرم و جنایت کمتر بترسند. دولت علاوه بر تلاش برای کیفیت بالای زندگی در مناطق شهری، باید ثبات در روابط اجتماعی و ارزش‌های اخلاقی خوب را نیز هدف قرار دهد. ترکیب این عناصر تضمین می‌کند که مناطقی که کاملاً شهری هستند مکان مناسبی برای زندگی هستند و اطفال و کودکان در آن امنیت دارند. با این حال، برای رسیدن به این سطح از امنیت به پیشگیری از جرم با هر هزینه‌ای نیاز هست.

آنچه از نتایج بسیاری از پژوهش‌ها برمی‌آید، اتکا به داده‌های میدان و گزارشی پژوهش‌ها در مورد جرائم و پیشگیری از آن‌ها است. استفاده از اقدامات خودگزارش‌دهی در مورد جرائم اطفال و کودکان ممکن است پاسخ‌های مطلوبی را در توصیف جرائم به دنبال داشته باشد، اما این همه ماجرا نیست و لازم است تحلیل جرائم اطفال و کودکان و نوجوانان هم توسط محققان و هم توسط مدارس و خانواده‌ها پیگیری و رصد شود. علاوه بر این اقدامات خودگزارش‌دهی اطفال و نوجوانان در زندان‌ها نیز می‌تواند کمک‌کننده باشد، اما گنجاندن نوجوانان زندانی که در آن نتایج ممکن است معرف افرادی نباشد که در آن جامعه هستند. چراکه ویژگی ذاتی اطفال و کودکان در زندان با همتایان خود در بیرون زندان تفاوت دارد. با این وصف توصیفی دقیق از وضعیت جرائم اطفال و نوجوانان به یک تحلیل و توصیف همه‌گیر از اطفال و کودکان آن جامعه نیاز دارد. بر همین اساس در کشورهای مورد مطالعه سعی بر

آن شد تا هم پژوهش‌های مروری و هم پژوهش میدانی با جامعه آماری مشخص مورد مطالعه و بررسی قرار گیرند و نتایج اسنادی آن‌ها به لحاظ تحلیلی با هم مقایسه شوند. در این فرایند همه راهبردهای پیشگیری از جرم استفاده شده که شامل؛ طراحی محیطی، حمایت از حقوق اطفال، برنامه شهر ایمن، شناسایی عوامل خطر، برنامه‌های یکپارچه‌سازی اثربخشی، برنامه‌های کاهش انگیزه جرم، دستگیری و مجازات مجرمان، ساختار خانوادگی به هم پیوسته، نظام ارزشی مبتنی بر دین، مجازات و کیفر دهی شدید، استفاده مؤثر از رسانه‌های اجتماعی، قوانین دینی و شریعت اسلامی، کاهش فرصت‌های اعمال مجرمانه، کنترل اجتماعی، نظارت الکترونیکی و نظم پلیس، استفاده از یادگیری ماشین و بازپروری مجرمان بوده در کشورهای مختلف اسلامی با هم مقایسه شده‌اند. از لحاظ به کارگیری تعداد راهبردها کشور مالزی با داشتن هشت راهبرد در جایگاه اول، عربستان سعودی با داشتن شش راهبرد در جایگاه دوم، امارات متحده عربی با داشتن پنج راهبرد در جایگاه سوم، مصر با داشتن سه راهبرد در جایگاه چهارم و اردن با داشتن دو راهبرد در جایگاه پنجم بوده است. در مقایسه کلی وضعیت این کشورها با ایران باید عنوان کرد که ایران به دلیل موقعیت خاص صنعتی و جمعیتی در بین کشورهای اسلامی مورد مطالعه تجربه‌ای مشابه کشورهای توسعه یافته صنعتی را داشته و ضمن داشتن حجم بالایی از جرائم، در زمینه کنترل و پیشگیری از جرائم به نسبت سایر کشورهای اسلامی جلوتر و پیشرفته‌تر است.

سپاسگزاری

پژوهشگر از عزیزانی که در فرآیند ویراستاری ادبی و صفحه‌آرایی این مقاله همکاری و راهنمایی داشتند، کمال تشکر و امتنان را دارد.

منابع

- ابراهیمی، شهرام. (۱۳۸۸). رویکردهای موسع و مضیق پیشگیری و آثار آن. آموزه‌های حقوق کیفری، ۶(۱۲)، ۳۷-۵۲.
https://cld.razavi.ac.ir/article_918.html
- الظاهری، سالم. (۲۰۲۲). حقوق الطفل فی ضوء القانون الإماراتی والاتفاقیات الدولیة (الرساله جامعہ أیوپی). الماسی، یوسف؛ وروایی، اکبر؛ قاسمی، مسعود و رضایی فرد، ساسان. (۱۴۰۱). پیشگیری از جرائم خشن بزرگسالان ناشی از بزه دیدگی دوران کودکی. مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۷(۶۴)، ۱-۱۹.
http://cps.jrl.police.ir/article_98909.html
- پاک‌سیرت، فاطمه. (۱۳۹۹). دادسرا و دادگاه در پیشگیری از جرائم اطفال و نوجوانان. فقه و حقوق نوین، ۱(۳)، ۱۷۰-۱۵۳.
https://www.jaml.ir/article_241995.html
- حسینی، محمدجواد و خسروی، حسن. (۱۴۰۲). بررسی تطبیقی نگرش قوانین اساسی جمهوری اسلامی ایران و پاکستان به حقوق کودک. مطالعات تطبیقی حقوق کشورهای اسلامی، ۱(۲)، ۷۹-۱۰۲.
https://ics.ilam.ac.ir/article_706533.html
- دارابی، شهرداد. (۱۳۹۷). پیشگیری از جرم. چاپ دوم. بنیاد حقوقی میزان.
- سلیم، سهی. (۲۰۱۰). جرائم العنف المرتکبه ضد النساء أثناء المنازعات المسلحه. الرافدین للحقوق، ۱۵(۴۵)، ۳۱۷-۲۵۸.
<http://demo.mandumah.com/Record/415526>
- شامبیاتی، هوشنگ. (۱۳۹۵). بزهکاری اطفال و نوجوانان. چاپ اول. مجتمع علمی و فرهنگی مجد.
- گل‌پرور، شهلا. (۱۴۰۳). بررسی تطبیقی ضرورت مداخله قانونگذار کیفری در نظامهای حقوقی اسلامی و غیر اسلامی به معضل جهانی خشونت و زن‌آزاری در خانواده و اثرات این خشونت در بزهکاری کودکان. مطالعات تطبیقی حقوق کشورهای اسلامی، ۲(۲)، ۶۹-۸۳.
https://ics.ilam.ac.ir/article_706533.html
- عبدالهی، سامان. (۱۴۰۰). سازوکارهای حمایتی و تعدیل‌کننده عوامل خطر گرایش اطفال و نوجوانان به مصرف مواد مخدر و داروهای روان‌گردان. پژوهش‌های جرم‌شناختی پلیس، ۲(۵)، ۸۰-۵۵.
http://cr.jrl.police.ir/article_98439.html
- عزیزی، عطیه و رضوی فرد، بهزاد. (۱۴۰۳). مطالعه تأثیر مُد و رسانه بر انحرافات و بزهکاری کودکان و نوجوانان - رهیافت فرا ترکیب. پژوهش‌های حقوق جزا و جرم‌شناسی، ۱۲(۲۳)، ۲۶۱-۲۸۸.
https://jcl.sdil.ac.ir/article_199775.html
- معظمی، شهلا و نجیب اصفهانی، زینب. (۱۳۹۱). تأثیر خشونت‌های خانوادگی بر بزهکاری کودکان و نوجوانان. مطالعات پیشگیری از جرم، ۷(۲۲)، ۸۶-۵۹.
http://cps.jrl.police.ir/article_13555.html
- مصطفی، محمد؛ الحسینی، آمنی. (۲۰۰۸). العوامل المؤثرة فی صحة الطفل فی مصر وتوقعاتها المستقبلیة. المجله المصریة للسكان وتنظیم الأسرة، ۴۱(۲)، ۲۳-۱.
https://www.mskas.journals.ekb.eg/article_244971.html

مهرا، نسرین. (۱۳۹۸). پیشگیری اجتماعی رشد مدار از بزهکاری اطفال در سیاست جنایی اسلام با تأکید بر آموزه‌های قرآنی. مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۴(۵۳)، ۹-۲۵.

http://cps.jrl.police.ir/article_93545.html

نجفی‌ابرندآبادی، علی حسین. (۱۴۰۲). تقریرات جرم‌شناسی (کلیات جرم‌شناسی). به کوشش محمد کاظم تقدیر. ویرایش: سید پوریا حسینی تحت نظارت شهرام ابراهیمی. دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی.

نجفی توانا، علی. (۱۳۹۸). نابهنجاری و بزهکاری اطفال و نوجوانان. چاپ اول. بنیاد حقوقی میزان.

Al Ali, M. (2013). Towards Effective Juvenile Delinquency Prevention Strategies and Policies in Abu Dhabi Police: An Investigation of Critical Factors.

Albaloushi, A. (2019). The Effective Use of Social Media in Crime Detection and Prevention: The Promotion of Public Trust in the UAE Police-The Case of the Abu Dhabi Police (Doctoral dissertation, Cardiff Metropolitan University).

Al-Nuaimi, N. (2014). An investigation into parental attachment, child protection strategies and other risk factors associated with delinquency and criminal behaviour among young offenders in the UAE (Doctoral dissertation, London Metropolitan University).

Alrousan, E., & Faqir, R. S. (2023). The Evolution of Anticipatory Policing in the United Arab Emirates: Proactive Crime Prevention & Technology. *Pakistan Journal of Criminology*, 15(4), 1- 12.

Alsaqabi, A., Aldhubayi, F., & Albahli, S. (2019). Using machine learning for prediction of factors affecting crimes in Saudi Arabia. In *Proceedings of the 2019 International Conference on Big Data Engineering* (pp. 57- 62).

Alshammari, A. S., Piko, B. F., Berki, T., & Fitzpatrick, K. M. (2022). Social differences in health behaviours among Jordanian adolescents. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 12(8), 1191- 1204.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36005232/>

Boateng, F. D., Pryce, D. K., & Alotaibi, H. A. (2023). Crime and punishment in Saudi Arabia: lashing, imprisonment, and other unusual punishments. *Child Abuse & Neglect*, 135, 105948.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/36395699/>

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.108013602000220124908/>

Dardas, L. A., Sweis, N., Abdulhaq, B., Shahrour, G., Al-Khayat, A., Shawashreh, A., ... & Aqel, I. (2022). Personal, familial, psychosocial and behavioral characteristics of Arab juvenile delinquents: the context of Jordan. *Social Sciences*, 11(11), 1- 16.

https://www.researchgate.net/publication/365406512_Personal_Familial_Psychosocial_and_Behavioral_

Characteristics_of_Arab_Juvenile_Delinquents_The_Context_of_Jordan

Eklblom, P., Armitage, R., Monchuk, L., & Castell, B. (2013). Crime prevention through environmental design in the United Arab Emirates: A suitable case for reorientation?. *Built Environment*, 39(1), 92-113.

https://www.researchgate.net/publication/262874144_Crime_Prevention_Through_Environmental_Design_in_the_United_Arab_Emirates_A_Suitable_Case_for_Reorientation

Fatah, H. M. A., & Shama, G. (2020). Egyptian Personal Status Law is a Crime against Divorce Children. *Journal of Psychiatry and Psychiatric Disorders*, 4(4), 139- 143.

<https://www.fortunejournals.com/articles/egyptian-personal-status-law-is-a-crime-against-divorce-children.html>

Guoping, J., Garris, C. P., & Bendania, A. (2010). Community involvement in crime prevention and judicial process: the experience of Saudi Arabia. *British Journal of Community Justice*, 8(3), 48- 61.

<https://www.proquest.com/docview/905841037?sourcetype=Scholarly%20Journals>

Hagan, F. E., & Daigle, L. E. (2023). *Introduction to criminology: Theories, methods, and criminal behavior*. Sage Publications.

Haider, S. I., & Mahsud, N. K. (2010). Family, Peer Group and Adaptation of Delinquent Behavior. *Dialogue (Pakistan)*, 5(4): 348- 366.

https://www.researchgate.net/publication/241701544_Family_Peer_Group_and_Adaptation_of_Delinquent_Behavior

Haron, S.H. (2008) *The Relationship between Territorial Functioning and Victimization, Fear of Crime, Neighbourhood Watch and Ethnic Relations: A Case Study of Subang Jaya Housing Scheme*. USM, Penang.

Hassan, C. A., AbdRani, A. R., Omar, H., Haji, A., & Idris, S. M. S. (2022). Theoretical Perspectives on Electronic Monitoring and Police Supervision Order as Crime Prevention Modalities in Malaysia, *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 12(11), 154– 165.

https://www.researchgate.net/publication/365146594_Theoretical_Perspectives_on_Electronic_Monitoring_and_Police_Supervision_Order_as_Crime_Prevention Modalities_in_Malaysia

Hatam, M. A. (2024). *Crime Rate Analysis and E-Crime Prevention in Dubai Using Machine Learning* (Master's thesis, Rochester Institute of Technology).

Ishak, S. (2016). Perceptions of people on police efficiency and crime prevention in urban areas in Malaysia. *Economics World*, 4(5), 243- 248.

https://www.researchgate.net/publication/304561981_Perceptions_of_People_on_Police_Efficiency_

and Crime Prevention in Urban Areas in Malaysia

Ismail, R., Jing, K. T., Yee, H. C., & Shafiei, M. W. M. (2023). The Efficiency of All Crime Prevention Through Environmental Design Generations in Malaysia Housings. *International Journal on Advanced Science, Engineering & Information Technology*, 13(2), 469- 476.

<https://ijaseit.insightsociety.org/index.php/ijaseit/article/view/16839>

Jiang, G., Garris, C. P., & Bendania, A. (2010). Community involvement in crime prevention and judicial process: the experience of Saudi Arabia. *British Journal of Community Justice*, 8(3), 49- 61.

<https://www.proquest.com/docview/905841037?sourcetype=Scholarly%20Journals>

Lamari-Fisher, A., & Bond, M. A. (2021). Protective factors in preventing delinquency: Caregiver support, caregiver monitoring, and school engagement. *Journal of community psychology*, 49(7), 2818- 2837.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33784409/>

Liaw, J. O. H., Wong, W. L., Singh, I. S. T., Ridzuan, A. A., Moiden, A. H., Mohaiyadin, N. M., & Rahiman, A. S. A. (2019). The Review of Effectiveness Integration Programs to Reduce Crime in Malaysia. *International Journal of Academic Research Business and Social Sciences*, 9(1), 1353–1361.

<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33784409/>

Lim, S. B., Yong, C. K., Malek, J. A., Jali, M. F. M., Awang, A. H., & Tahir, Z. (2020). Effectiveness of fear and crime prevention strategy for sustainability of safe city. *Sustainability*, 12(24), 10593.

<https://www.mdpi.com/207110593/24/12/1050->

Malak, M. Z. (2015). Patterns of health-risk behaviors among Jordanian adolescent students. *Health*, 7(1), 58- 70.

https://www.researchgate.net/publication/273336037_Patterns_of_HealthRisk_Behaviors_among_Jordanian_Adolescent_Students

Marzbali, M. H., Abdullah, A., & Tilaki, M. J. M. (2019). Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED) in Malaysia: development of a tool to measure CPTED implementation in residential settings. In *Rebuilding Crime Prevention Through Environmental Design* (pp. 153- 183). Routledge.

Massarwi, A. A., Khoury-Kassabri, M., & Eseed, R. (2019). The correlation between delinquent peers and perpetration of serious physical violence: Religiosity as a protective factor. *Child Indicators Research*, 12, 2051- 2065.

Molinedo-Quilez, M. P. (2020). Psychosocial risk factors in young offenders. *Revista Espanola de Sanidad Penitenciaria* 22(3), 104–111.

<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC7754538/>

Sebar, H., & Ismail, S. M. (2021). The use of flogging as a punishment in Saudi Arabia from the perspective

- of international human rights law. *IIUMLJ*, 29, 77- 102.
<https://journals.iium.edu.my/iiumlj/index.php/iiumlj/article/view/609>
- Saleh, M. A. E. (1999). Reviving traditional design in modern Saudi Arabia for social cohesion and crime prevention purposes. *Landscape and Urban Planning*, 44(1), 43- 62.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0169204698001078>
- Souryal, S. S. (1992). Juvenile Delinquency in the Cross-Cultural Context: The Egyptian Experience. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 16(1–2), 329–352. <https://doi.org/10.108001924036.1992.9689001/>
- Tippett, N., & Wolke, D. (2014). Socioeconomic status and bullying: A meta-analysis. *American journal of public health*, 104(6), e48-e59.
- U.S. Department of State (2018), “Trafficking in persons report 2018”, p. 174, available at: <https://eg.usembassy.gov/egypt-2018-trafficking-in-person-report>
- Wardak, A. (2012). Crime and social control in Saudi Arabia. In *Transnational and comparative criminology* (pp.91116-).Routledge-Cavendish.